

HRVATSKA PRAVOSLAVNA CRKVA

U Rumunjskoj je zaređen prvi hrvatski Episkop mons Bonifacije Škulić

Činjenica da netko ne poštuje popis stanovništva govori samo za sebe. Srpski popovi ako poštuju republiku Hrvatsku moraju priznati autokefalnost hrvatske Pravoslavne Crkve ili otići učiti vjeronauk djecu u Srbiji, osim toga svećenici SPC-a moraju priznati realnost postojanja države Hrvatske i prestati ove prostore nazivati 'našim zapadnim krajevima', kako to uporno čini episkop Atanasije Jeftić ili 'srpsko područje pod upravom hrvatskih vlasti' kako to čini Jovan Pavlović. To je nastavak Garašinove ideje gdje je Srbin tamo je Srbija, gdje je Srpska crkva Tamo je Srbija itd. Ovakve izjave pokazuju da još uvijek ima pojedinaca koje je vrijeme pregazilo i koji misle da tamo gdje su pravoslavni da mogu biti samo članovi SPC-a. 'Ne, nas ne zanima Srpska pravoslavna crkva ili bilo koja, mi nismo protiv bilo koga. Imamo dobre kontakte s katoličkim svećenicima, ali nisam kontaktirao sa svećenicima SPC-a, budući sam ja episkop onda bih morao kontaktirati s episkopom druge crkve'. Komentirajući izjave nekih svećenika SPC-a da je jedino ta crkva nadležna za pravoslavce na hrvatskim prostorima, episkop i arhiepiskop Bonifacije je objasnio da SPC nije iznad svih pravoslavaca, jer takva crkva ne postoji. Jer sada se pak izvan Zakona očitovala pravednost Božja, posvjedočena Zakonom i Prorocima, pravednost Božja po vjeri Isusa Krista, prema svima koji vjeruju. Ne, nema razlike! Svi su zaista sagriješili i potrebna im je slava Božja; opravdani su besplatno, njegovom milošću po otkupljenju u Kristu Isusu. Njega je Bog izložio da krvlju svojom bude Pomirilište po vjeri. Htio je tako očitovati svoju pravednost kojom je u svojoj božanskoj strpljivosti propuštao dotadašnje grijehe; htio je očitovati svoju pravednost u sadašnje vrijeme - da bude pravedan i da opravdava onoga koji je od vjere Isusove, jer Hrvati su imali svoju priznatu pravoslavnu crkvu, često se u radovima krivo prikazuje da je ideja o Hrvatskoj pravoslavnoj crkvi nastala u doba Nezavisne Države Hrvatske. Ideja je nastala još u drugoj polovici 19. stoljeća, jer je u to doba bilo

mnoštvo pravoslavnih Hrvata, a i među hrvatskim uglednicima je bilo mnoštvo pravoslavnih Hrvata ili osoba kojima je jedan ili oba roditelja bio pravoslavni Hrvat. Primjeri su za to Ante Starčević (mati je bila pravoslavna), za života nazvan *Ocem Domovine*, čelnik pravaškog pokreta. Za Rakovičkog ustanka (8.-11. listopada 1871.) sudjelovalo je dosta pravoslavaca koji su se osjećali Hrvatima. Potpuno poistovjećivanje srbstva i pravoslavlja dolazi za banovanja Khuena Hedervarya, koji je to poticao kako bi slomio odpor Hrvata. Do banovanja Khuena Hedervarya i izdavanja agresivnog srbskog lista iz Zagreba *Srbobrana* većina pravoslavaca u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji smatrala se građanima Hrvatske i za političke Hrvate, dok je u Kraljevini Dalmaciji koja je bila izvan dosega Hrvatskog Sabora, a gdje je velikosrbska propaganda bila vrlo jaka i organizirana, to je posrbljavanje bivših neslavenskih Vlaha zbog pravoslavlja išlo znatno brže. O snazi propagandne mreže svjedoči mnoštvo ruskih emisara koji su obilazili Dalmaciju "*potičući pravoslavne Hrvate protiv njihove hrvatske narodnosti*"^[4], dok su po cijeloj Kraljevini Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji bili brojni srbijanski znanstveni, kulturni i politički djelatnici, od kojih su najpoznatiji bili Jovan Cvijić, Vuk Karadžić, Dositej Obradović i ini. Mrežu je novčarski pomagala Srbija još otkad je bila kneževina, zatim srpska pravoslavna Crkva ter neki pojedinci, a sve radi srbiziranja tih krajeva. Još u prvom pismu austrijskom ministru vanjskih poslova Rechbergu 1860. Eugen Kvaternik pisao je o rusko-srpskim spletkama na račun Hrvatske. Pri tom je optužio Rusiju da za tu svrhu traži za Srbe pokrajine u Otomanskom Carstvu "koje su zakonsko i prirodno hrvatske", posebice da se radi o "svetoj i prirodnoj svojini katoličkih Hrvata".^[4] Svojom knjigom *La Croatie et la confederation italienne* dokazao je sumnjivost navoda slovačkog političara Pavela Josefa Šafarika (*koji je u svojim djelima veličao Srbe na štetu ostalih južnih Slavena, posebice Hrvata*).^[4] Posebice je istakao da se tiskaju brošure i novine koje spomenute hrvatske krajeve prikazuju za srbske, sistematski isključujući hrvatsko ime. Najpodlijeim rusko-srpskim spletkama je proglasio onima kojima "*usred hrvatskog pravoslavnog naroda, zloupotrebljava svetost vjere kako bi ga uvjerali da sve što je na hrvatskome jugu pravoslavno nije hrvatsko već srbsko: vjerski fanatizam svršava taj posao osobito u pokrajinama što graniče sa Srbijom i Crnom Gorom*".^[4] Uz to je primijetio prije svih da je pravoslavni patrijarh iz Srijemskih Karlovaca, "*na hrvatskome tlu i usred hrvatskog naroda naziva patrijarhom srpskog naroda*", ter se zapitao kako je to taj patrijarh preseljenjem s Kosova došao u Ugarsku i "*svojim dolaskom srbizirao Hrvate*". Tako je 1861. bio prvi koji je predložio stvoriti Hrvatsku pravoslavnu crkvu. S obzirom na to da je bio napadao Rusiju koja "*slavjanstvom, zapravo ilirojugoslavenstvom i serbštinom prijeti opstanku zapadnih, ali i istočnih Hrvata*", predložio je osnivanje "*npr. synode ili patriarchata pravoslavne hrvatske crkve*". Eugen Kvaternik dokumentirao je svoju izjavu koju je rekao banu Josipu Šokčeviću na primanju 3. prosinca

1861., gdje je natuknuo potrebu *patrijarhata hrvatske pravoslavne crkve*^[6]. Pogibija Eugena Kvaternika otvorila je put snažnom zamahu posrbljivanja hrvatskih pravoslavaca, politiku koja je odgovarala Austriji i Ugarskoj, a osobito je došlo do izražaja za banovanja bana Hedervarya. Eugen Kvaternik je zajedno s banom Šokčevićem pokušao ustrojiti Hrvatsku pravoslavnu Crkvu radi očuvanja jedinstva hrvatskog naroda, no nije uspio. U djelu Mate Artukovića *Ideologija srpsko-hrvatskih sporova (Srbobran 1884-1902)* na stranici 34 citira se iz *Srbobranovina* iz 1894. godine, na destogodišnjicu, i stanje zatečeno u vrijeme izlaska njihovog prvog broja: *"U srpskoj crkvi zatekosmo tada mnogo sveštenika, koji ne znadoše ni ko bješe sv. Sava, a kamo li da su htjeli biti Savinijem apostolima, da njegove amanete: pravoslavnu vjeru i narodnost srpsku čuvaju i u njima pastvu svoju krijepe! Ta među njima zatekosmo čak neke da su 'pravoslavni Hrvati' koji sa amvona srpskog prosvjetitelja Save hrvatsku misao propovijedahu, a latinica im bješe milija od ćirilice"*. Slušajte, djeco, pouku očevu i pazite kako biste spoznali mudrost, jer dobar vam nauk dajem: ne prezrite moga naputka. I ja sam bio sin u svoga oca i nježan jedinac u svoje matere; i mene je on učio i govorio mi: "Zadrži moje riječi u svojem srcu, poštuju moje zapovijedi i živjet ćeš. Steci mudrost, steci razbor, ne smeći ih s uma i ne odstupi od riječi mojih usta. Ne ostavljaj je i čuvat će te; ljubi je i obranit će te. Početak je mudrosti: steci sebi mudrost i svim svojim imanjem steci razboritost. Veličaj je i uzvisit će te; donijet će ti čast kad je prigriš. Staviti će ti ljupki vijenac na glavu, i obdarit će te krasnom krunom." Poslušaj, sine moj, primi moje riječi i umnožit će se godine tvog života. Poučih te putu mudrosti, navratih te na prave staze; neće ti se zapletati koraci kad staneš hoditi; potrčiš li, nećeš posrnuti. Čvrsto se drži pouke, ne puštaj je, čuvaj je, jer ona ti je život. Ne idi stazom opakih i ne stupaj putem zlikovaca. Ostavi ga, ne hodi njime; kloni ga se i zaobiđi ga. Jer oni ne spavaju ako ne učine zla, i san im ne dolazi ako koga ne obore. Jer jedu kruh opačine i piju vino nasilja. A pravednička je staza kao svjetlost svanuća, koja je sve jasnija do potpunog dana. A put je opakih kao mrkli mrak: ne znaju o što će se spotaknuti. Sine moj, pazi na moje riječi, prigni uho svoje mojim besjedama. Ne gubi ih nikad iz očiju, pohrani ih usred srca svoga. Jer su život onima koji ih nalaze i ozdravljenje svemu tijelu njihovu. A svrh svega, čuvaj svoje srce, jer iz njega izvire život. Drži daleko od sebe lažna usta i udalji od sebe usne prijevarne. Nek' tvoje oči gledaju u lice i neka ti je pogled uvijek prav. Pazi na stazu kojom kročiš i neka ti svi putevi budu pouzdani. Ne skreći ni desno ni lijevo, drži svoj korak daleko oda zla: Isus Krist je prihvatio prvu dvojicu učenika: يسوع يقابل تلاميذه الأولين

وَفِي الْيَوْمِ التَّالِي كَانَ يُوحَنَّا وَاقِفًا هُنَاكَ أَيْضًا وَمَعَهُ اثْنَانِ مِنْ تَلَامِيذِهِ، فَنَظَرَ إِلَى يَسُوعَ وَهُوَ سَائِرٌ فَقَالَ: "هَذَا هُوَ حَمَلُ اللَّهِ". فَلَمَّا سَمِعَ التَّلَامِيذَانِ كَلَامَهُ تَبِعَا يَسُوعَ. وَالتَفَتَ يَسُوعَ فَرَأَاهُمَا يَتَّبِعَانِيهِ، فَسَأَلَهُمَا: "مَاذَا تَرِيدَانِ؟" فَقَالَا: "رَبِّانِي، أَيِّ يَامُعَلِّمُ، أَتَيْنَ نَقِيمُ؟" أَجَابَهُمَا: "تَعَالَيَا وَانْظُرَا". فَرَأَفَقَاهُ وَرَأَيَا مَحَلَّ إِقَامَتِهِ، وَأَقَامَا مَعَهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ؛ وَكَانَتِ السَّاعَةُ

نَحْوِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الظُّهْرِ. وَكَانَ أَنْدَرَاوُسُ أَخُو سِمْعَانَ بُطْرُسَ أَحَدَ هَذَيْنِ اللَّذَيْنِ تَبِعَا يَسُوعَ، بَعْدَمَا سَمِعَا كَلَامَ يُوحَنَّا، فَمَا
إِنْ وَجَدَ أَخَاهُ سِمْعَانَ، حَتَّى قَالَ لَهُ: "وَجَدْنَا الْمَسِيحَ" أَيْ الْمَسِيحَ. وَافْتَادَهُ إِلَى يَسُوعَ. فَنَظَرَ يَسُوعُ مَلِيًّا إِلَى سِمْعَانَ وَقَالَ:
".أَنْتَ سِمْعَانُ بْنُ يُونَا، وَلَكِنِّي سَأَدْعُوكَ: صَفَا" أَيْ صَخْرًا.

يوحنا 1 : 35-42

